

Dat is mijn doel geweest. Ik hoop van harte, dat ik het heb bereikt! Tweeduizend meters film zullen er vertoond worden. Bovendien heb ik nog een film gemaakt van de drooglegging van de Zuiderzee en het aanleggen van den spoorweg in Zuid-Limburg. Een maand lang heb ik in de Zuiderzeedorpen doorgebracht. Ik had er een heelen inlichtingendienst georganiseerd. Wanneer er iets bijzonders te doen was, werd ik telegrafisch gewaarschuld. Daaraan heb ik het te danken, dat ik de eenige cineast ben, die het afsluiten van den Wieringerdijk op de film kon brengen, een historisch moment van de drooglegging.

Met den Bouwarbeidersbond en in het bijzonder met den hoofdbestuurder Sino o, heb ik voortreffelijk samengewerkt. Natuurlijk waren er wel eens verschillen van meening. Daar ben ik filmman en is hij vakverenigingsman voor. Maar de oplossing werd steeds op kameradschappelijke wijze verkregen en daar ben ik blij en dankbaar voor!

Joris Ivens moest weer aan zijn werk. Hij had genoeg gesproken. Hedenmiddag zal de film „Wij bouwen” spreken voor pers en geïnteresseerden.

En Maandag zullen wij mededeelen, of wij naar taal hebben verstaan!

Telegraaf 5/1 '30 Zondagavond

AMSTERDAM, 4 Jan. — De groote film, welke de Alg. Ned. Bouwarbeidersbond tot stand heeft doen brengen bij de herdenking van zijn tienjarig bestaan, is te beschouwen als een monument, want machtig en zeer indrukwekkend is zij. Een vijfhonderdtal genoodigden was gistermiddag in het A. M. V. J.-gebouw bijeen om de eerste vertoofing te aanschouwen. Daar waren onder hen vele besturen van allerlei organisaties, ingenieurs, architecten, aannemers, zoodaende hoofdamttenaren der gemeente, o.a. ook ir. M. E. H. Tjaden, directeur van het Bouw- en Woningtoezicht alhier.

De film, zuiver documentair, is tegelijk een kunstwerk, dat van het begin tot het einde boeit. De titel luidt: „Wij Bouwen”. Heel de lange rolprent — 4000 meter, waarvan er gisteren in ruim twee uren tijds 3200 afgedraaid werden — geeft vooral het leven en werken van den bouwvakarbeider weer, voorts hoe en legendoordig gebouwd wordt en wat er op het gebied van den woningbouw, voor de industrie en aan groote werken tot stand gebracht en nog in wording is. Het geheel is een zeer imposante voorstelling van arbeid en organisatie.

Het eerst krijgt men het heelen te aanschouwen, dit bijna speciaal Amsterdamsche onderdeel van het bouwbedrijf. De tafreelen zijn zoo artistiek verzorgd, dat men onwillekeurig denkt aan de schitterende doeken op dit gebied van Breitner. Achtereenvolgens passeeren dan de revue het gewone metselen en timmeren, verder omvangrijke bouwblokken in onze nieuwe stadsdeelen en elders. Men ziet voorts de reusachtige werken, waarbij betonbouw de voorname rol speelt, en ook het nieuwe gebouw van „De Telegraaf” met zijn hoogen toren. Hoe de ingewikkelde betonconstructies uitgevoerd worden, is van nabij zeer goed te volgen. De resultaten van de actie voor bouwvalligheid zijn verder duidelijk te aanschouwen, vooral bij het steigerwerk, dat de film laat zien.

De geheele vertoofing is verre van dor technisch, maar voortdurend vraagt zij integendeel gespannen aandacht, zóó interessant zijn de gedeelten, die als het ware als in een caleidoscoop voor de oogen der toeschouwers getooverd worden. Wij noemen om niet te uitvoerig te worden, vijf, de nieuwe sluizen bij IJmuiden, de Mauritsmijn, de Stikstoffabriek te Lutterade en de gebouwen van de firma Van Nelle te Rotterdam. Dan, tusschen al die groote werken door, zien wij wat de Alg. Ned. Bouwarbeidersbond verricht, zijn kantoren in de Vondelstraat te Amsterdam, zijn besturen en bondsraadsleden, bijeen in vergaderingen. Aanschouwelijk wordt voorgesteld de groei van het ledental — 24000 — en van het bondsvermogen, thans f 1.400.000. Eigenlijk geen brokje, dat maar eenigszins iets te maken heeft met de bouwers, het gebouwde en de bouwersbelangen is er vergeten.

Het slot is het meest indrukwekkende van alles; de Zuiderzeewerken. Alles ziet men gebeuren, het bouwen der sluizen en gemalen bij Den Oever of Wieringen, het werken van het groote gemaal bij Medemblik, den dijkbouw, het plaatsen van zinkstukken en het langzaam vorderen van den afsluitdijk. Een machtig gezicht is het, die groote machinale grijpers te zien graaien in de zware bazaltblokken, welke in zee gestort worden. Dit grootsche gedeelte der film is van nabij op booten en deels uit vlieg-machines opgenomen.

Met medewerking van den heer E. Sino o, secretaris van den bond, is het fraaie filmwerk geheel tot stand gebracht door den cineast Joris Ivens, wien aan het slot der vertoofing een geestdriftige oratie werd gebracht. Daarin deed ook de heer Hugo de Groot de verzorger der muzikale illustratie.

Joris Ivens en zijn werk.

De film van den Algemeenen Nederlandschen Bouwarbeidersbond.

★ Ergens heel hoog op het Singel, waar men den blik wijd uit kan slaan over ons mooi Amsterdam, werkt een jong kunstenaar, die met misschien nog één oudere, bezig is, Holland een naam te bezorgen in de wereld der cinematografie. Dag in dag uit werkt hij aan de voltooiing van zijn eerste groote film, waaraan hij vele maanden zijn beste krachten, zijn volledige aandacht, zijn scheppingsvermogen wijdt heeft.

Ivens heeft tot nog toe op eigen gelegenheid eenige kleinere films gemaakt. Hiervan zijn de voornaamste „De Brug” en „Regen”, welke laatste de cineast Franken heeft meege-

JORIS IVENS.

werkt. Typische Hollandsche werken, blijvend van een fijne beeld-intuïtie; gezonde werkmanschap,forsch vermogen om de essentie van het onderwerp te ontdekken.

Er is moed voor noodig om in ons land zulke films te vervaardigen. Om rijk te worden, moeten men zoo iets niet. Want de bioskoop-exploitanten hebben wel iets anders te doen dan de ciné-ma-kunst van landgenooten te bevorderen.

Kultuurmensen.

Zoolang het publiek nog storm loopt om speelfilms van de Hollywoodsche en Berlijnsche soort, zoolang het „journaal” nog in handen is van min of meer bekwame fotografen, die zich met de uitsluitende uiterlijkheid van het voorwerp tevreden stellen, en zoolang bioskoop nog geen instellingen van liefdadigheid zijn, moeten de film pioniers het hebben van een klein, doch gelukkig groeiend groepje cultuurmensen, die belang stellen in hun werk. Het zij met ere gezegd, dat de Filmliga deze belangstelling naar beste krachten bevordert. Zo langst, dat er een avant garde-theater te Amsterdam geopend kon worden.

Maar belangrijke steun werd den jonge cineasten tot nog toe onthouden.

Op één uitzondering na! Het is met trots, dat wij kunnen verklaren dat het de moderne arbeidersbeweging is, die haar kultureele taak getoond te beseffen en Joris Ivens de belangrijkste dracht heeft gegeven, welke hij tot dusve-

De opdracht.

Onze Algemeene Nederlandsche Bouwarbeidersbond wendde zich tot Ivens met het verzoek om een film te vervaardigen, waarin de plaats, die de organisatie in het bedrijf inneemt, zou uitkomen. Zoolow Bond als Bedrijf moesten dus in beeld worden gebracht.

Vol vreugde is Ivens aan het werk gegaan. En thans is zijn groote zolder een wirwar van luloïd hangen over lijnen, liggen op tafels gehoopt of gerold op den kinoskoop, een instrument, waardoor men de film geheel kan volgen.

En te midden van dien rommel, welke het resultaat van maanden moeizamen arbeid is, werkt Joris Ivens.

Wij trokken er hem even uit. Hij moest praten”. Dat ging eerst wat stroef, omdat het niet alles is om het werk in zijn eindstadium aarte laten rusten. Maar toen hij eenmaal aan het vertellen was, werd de toon levendig en warm.

„Ik ben zoo blij met deze opdracht”, zei Joris Ivens. „Het is een prachtig cultureel werk en het onderwerp moet iederen rechtgeaarden cineast aan 't watertanden brengen. Wat zitten er een ontzaglijke filmische mogelijkheden in het bouwwerk! Ik wil altijd zo eerlijk mogelijk tegenover mijn objekt staan. Dan kan er een wisselwerking uitgaan van den kameraman en zijn onderwerp. Juist daarom is het filmen van het zoo konstruktieve, naakte bouwwerk een genot. Laat ik dadelijk zeggen: een moeilijk genot. Het is eenvoudig onmogelijk om een bouwwerk in film te brengen, zonder den aard van dit bedrijf te doorgronden. Zijn de metselaars, timmerlieden of betonstorters ergens aan bezig, dan ziet de ondeskundige niet vooruit, hoe een bepaald gedeelte van het werk zich over een paar uur zal vertoonen. En in het begin kwam ik dan ook herhaaldelijk tot de ontdekking, dat het „moment suprême” juist voorbij was. Ik moest dus geheel met de materie vertrouwd maken en ben zelf op den steiger gaan staan om een steen of een dakpan te leggen. Wanneer men den buitenkant van een bouwwerk filmt, is het makkelijk genoeg. Maar dan zou de film van geen waarde zijn. De bouwarbeider moet bij het zien van de film zijn werk herkennen.

„Wij zien het precies eender.”

Ik was dan ook geweldig in mijn sas, toen een paar heiers, die in „De Uitkijk” de film-episode „Heien” zagen, tegen me zeiden: „Meneer, zoo zien we het precies eender!” Dat was het beste oordeel, dat ik verlangen kan!

Het is geen kunst om aardige momentjes en typische groepjes op te nemen. De arbeiders, die dagelijks op den steiger staan, moeten onbewust het wezen van hun werk voelen, hun plaats daarin begrijpen, de beteekenis van het bouwwerk inzien en in dit bedrijf zelf de factoren ontdekken, die een wellicht sluimerend organisatie-instinkt wakker maken.

Ik houd niet van pathetische propaganda. De noodzakelijkheid om niet alleen huizen, maar ook in de organisatie te bouwen, moet de logische konklusie zijn van de beeldenreeks, die ik heb gekomponeerd.